

Tekstikokonaisuus

Tällaisia tehtäviä on aiheesta ollut tekstitaidon kokeissa:

- a. Tutki eri osien tehtäviä kokonaisuudessa.
- b. Miten moniäänisyys tulee esiin ja mitä tehtäviä sillä on?
- c. Miten kokonaisuudella rakennetaan kuvaa onnellisuudesta?
- d. Miten asiaa on popularisoitu *Tiede*-lehden artikkelissa?
- e. Miten asiaa on havainnollistettu?

Vastatakseen on kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- tekstilaji (tavoitteena välittää tietoa, argumentoida, eritellä, ohjata, arvioida, ilmaista tunteita, taideilmaisu...)?
- tekstityypit (kertova, kuvaileva, ohjaava, kantaa ottava, erittelevä)
- ilmestymisaika ja -paikka
- kohderyhmä
- mitä tavoitellaan kokonaisuudella?
- mitä tavoitellaan eri osilla (esim. kuva, isku, asiasana, kuvateksti, tietolaatikko, otsikko, väliotsikko, ingressi, leipäteksti, sivupää, byline, logo, vinjetti, nosto, kainaloteksti, grafiikka)?
- visuaaliset ominaisuudet: kuvat, kuvakoot, kuvatestit, kirjasinkoot, värit, tilankäyttö
- verbaaliset ominaisuudet: kielenkäyttö, kerronta, tyyli ja sävy, lukijan huomioonottaminen
- näkökulma
- moniäänisyys (keiden äänet kuuluvat kokonaisuudessa ja millaisia ne ovat?)

Havainnollistaminen (konkretisointi, elävöittäminen)

Tällaisia tehtäviä on aiheesta ollut tekstitaidon kokeissa:

- a. Erittele, miten tietoa on yleistajuistettu lehtiartikkelissa.
- b. Tutki, mistä näkyy, että teksti on tarkoitettu lapsille.
- c. Miten psykologian oppikirjassa tieto havainnollistetaan lukijalle?

- esimerkkien käyttö
- kuvallisen kielen käyttö (sananvalinnat: verbit, substantiivit, adjektiivit)
- kielikuvat (vertaukset, metaforat, personointi)
- muut kielen keinot (retoriset kysymykset, lukijan puhuttelu, puhekieliset ilmaukset, lyhyehköt virkkeet ja kappaleet)
- rakenteelliset keinot (esittämisjärjestys, kertovan tekstityypin käyttö ja tarinallistaminen)
- taitto (otsikointitapa, ingressi, kuvat ja kuvatestit)
- näkökulma (esim. kohderyhmälle tuttuun asioiden esittäminen)